

VIIMSI VALLAVALITSUS

Taimar Ala
direktor
Keskkonnaagentuur
kaur@envir.ee

Meie 29.08.2022 nr 15-3/1532-2

Viimsi valla ulukitest

Pöördume Teie poole seoses Viimsi valla ulukite arvukusega seotud probleemiga. Viimsi vallas tehtud põtrade loendusaruande kohaselt oli Viimsis 28.02.2018 seisuga 21-23 põtra (loendus toimus kahel meetodil- marsruutloendusena ja kvartalite kaupa jälgede kaardistamise teel). Nimetatud loendusaruandes anti ka hinnang Viimsi valla territooriumil elavate põtrade kohta ning märgiti, et Eestis peaks elama 1000 ha suuruse maa-ala peal 4-5 põtra, kuid põtrade arvukuse osas tuleb arvesse võtta ka metsade kooslust, tiheasustust ning geograafilist asukohta. Aruandes leitakse, et arvestades Viimsi valla mandriosa tiheasustust, autoteede rohkust ja liikluse tihedust, siis kogu Viimsi valla mandriosa metsamassiivides, mis on kokku umbes 2000-2500 ha, saab elada umbes 4 põtra.

Ulukitega seotud arvukuse probleemi tõdeb ka (08.11.2021) Viimsi valla mandriosa üldplaneeringu teemaplaneeringuga "Miljööväärtslikud alad ja rohevõrgustik" kavandatud rohevõrgustiku toimivuse uuringu loomastiku ja elupaikade alusuuringute aruande osa (kättesaadav veebis: <https://www.viimsivald.ee/viimsi/vallavalitsus/uuringud> [vt lk 36-40]). Aruande kohaselt on põtru Viimsis nii pabulaloenduse kui ka jäljeloenduse tulemuste järgi kokku umbes 37 kuni 40 isendit. Seega on põtrade arvukus näidanud kasvu. Aruande kohaselt Viimsi metsades elutsev põtrade asurkond on vägagi elujõuline, aga samas ületamas ökoloogilise taluvuse piiri ja kuna looduslikke kiskjaid neid Viimsis murdmas pole, siis võib oodata toidu puudusest ja haigustest tulenevat looduslikku regulatsiooni. Aruande kohaselt ökoloogiliselt stabiilne (piisavat toidubaasi ja asurkonna tasakaalu säilitav) asurkond võiks Viimsis koosneda maksimaalselt 10-15 põdrast, aga arvestades ka muid survefaktoreid, nagu suuremal arvul

inimeste liikumine metsades ja rohumaade täisehitamine ning liiklussagedus metsade vahelistel teelõikudel, võiks see olla ka veel kaks korda väiksemgi, ehk 5 kuni 8 põtra.

Eelnimetatud aruande raames hinnati mh ka metskitsede arvukust ja asustustihedust. Aruande kohaselt on metskitsi on Viimsis pabulaloenduse tulemuste järgi kokku umbes 60 kuni 75 isendit ja jäljeloenduse tulemuste järgi kokku 200 kuni 225 isendit. Kuna loendusmeetodid on mõlemad suhteliselt ebatäpsed ja sõltuvad väga palju loendajate vilumusest, siis võeti nimetatud töös metskitsede orienteeruva arvukuse saamiseks Viimsis nende meetodite tulemustest aritmeetiline keskmine ja selle järgi on Viimsis umbes 130 kuni 150 metskitse. Seega on ka metskitsede arvukus Viimsis levivate metskitsedele sobivate elupaikade kohta väga kõrge. Kui arvestada, et metskitsedele sobivate elupaikade pindala Viimsis umbes 2500 ha, siis teeb see asustustiheduseks ca 50 kuni 60 isendit 1000 ha kohta. See on umbes kaks korda rohkem kui Mandri-Eesti viimase viie aasta keskmine, aga arvestada tuleb ka seda et kui mujal Eestis reguleeritakse metskitsede arvukust küttimisega, siis Viimsis seda ei tehta. Viimsis elutsev metskitsede asurkond on vägagi elujõuline, aga samas ületamas ökoloogilise taluvuse piiri ja kuna looduslikke kiskjaid neid Viimsis murdmas pole, siis võib oodata toidu puudusest ja haigustest tulenevat looduslikku regulatsiooni. Aruande kohaselt võiks ökoloogiliselt stabiilne (piisavat toidubaasi ja asurkonna tasakaalu säilitav) asurkond Viimsis koosneda maksimaalselt 65-75 metskitsest, aga arvestades ka muid survefaktoreid, nagu suuremal arvul inimeste liikumine metsades ja rohumaade täisehitamine ning liiklussagedus metsade vahelistel teelõikudel, võiks see olla ka veel poole võrra väiksemgi, ehk umbes 30-35 metskitse (sel juhul nähtaks aga metskitsi Viimsis harva).

Erinevad uurimused on leidnud, et sellise põtrade ja metskitsede arvukuse juures, nagu see Viimsis on, ei ole loomadel kindlasti enam piisavalt looduslikku eluruumi, on ületamas ökoloogilist taluvuse piiri ning sellest tulenevalt on andnud ka soovituslikud arvukused. Arvukuse suurusest tulenevalt on ka ulukite liikuvus suurem ning kujutavad sellega ka kõrgendatud ohtu inimestele ja nende varale. Seega toetudes eeltoodud uurimustele on Viimsi Vallavalitsus kaalumas vajadust nimetatud ulukite arvukust reguleerida.

Viimsi Vallavalitsus on juba 02.01.2019 (reg. nr 15-3/24) pöördunud Keskkonnaministeeriumi poole, milles teavitasime, et Viimsi mandriosa põtrade loenduse tulemustest (2018 a. tellitud töötulemuste kohaselt 21-23 põtra) ning võimalikust vajadusest ulukite arvukust reguleerida. Keskkonnaministeeriumi 03.01.2019 (reg. nr 15-5/19/4-2) kirja kohaselt kuivõrd Viimsis ei ole tegemist jahimaaga, siis kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 3 punkti 2 alusel on ülesanded, mis ei ole seadusega antud kellegi teise otsustada ja korraldada, kohaliku omavalitsuse ülesanne. Keskkonnaministeerium on leidnud, et loomade arvukuse reguleerimisel tuleb eelkõige lähtuda, kas ulukite arvukus kujutavad ohtu inimestele ja nende varale.

Viimsi Vallavalitsusel puuduvad nii teadmised kui ka kogemused nimetatud probleemi lahendamisel. Võimalusel soovime Teilt kui erialaspetsalistidelt nõu, kuidas nimetatud probleemiga tegeleda. Tulenevalt eeltoodud probleemi kirjeldusest on Viimsi Vallavalitsusel järgnevad küsimused:

1. Kas Keskkonnaagentuuri hinnangul on Viimsi vallas vajalik eelnimetatud ulukite arvukust reguleerida lähtudes ökoloogilise taluvuse piirist?

2. Kas põtrade või metskitsede karja elujõulisuse tagamiseks on vajalik teostada soolise ja vanuselise struktuuri uuring või teisi täiendavaid uuringuid, et vältida Viimsi Vallavalitsusele ettenägematuid probleeme tulevikus.
3. Millise meetodiga võiks Keskkonnaagentuuri hinnangul nimetatud ulukite arvukust reguleerida?
4. Kas oskate nimetada organisatsioone, mis pakuvad punktis kolm toodud meetodiga ulukite arvukuse reguleerimise teenust või kellel võiks selline võimekus olemas olla? Palume võimalusel nimetada vähemalt kolm organisatsiooni.

Täpsustavad küsimused ning täiendavad ettepanekud ja arvamused on teretulnud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Luhse

Keskkonna- ja planeerimisosakonna keskkonna vanemspetsialist

Koopia: Peep Männil, peep.mannil@envir.ee